

KÖNYVAJÁNLÓ

De ki is az a Bogáncs?

Egy szúrós vadvirág! Akit emiatt a legelésző állatok nemigen kedvelnek; a lepkék, bogarak viszont állandó vendégei. Most mégsem róla lesz szó, hanem iskolánk névadójának kutyájáról! Fekete István író (1900-1970.) a természet, a falu és az állatok szerelmese volt. Regényeiben róluk írt. Leghíresebb műve a „Tüskevár” a Kis-Balaton vízi világát mutatja be. De írt Vukról, a kis rókaról, Keléről, a gólyáról, Lutráról, a vidráról és még rengeteg érdekes állatról. Mégis talán legkedvesebb szereplője egyik kutyája: Bogáncs volt. A „Bogáncs” című könyvében ez a kis pumi* csapdába esik. Cirkuszi csodakutya lesz, de végül rátalál öreg juhász gazdájára. Az író így jellemezte: „Mindent meg akar érteni, hiába magyarázom neki, hogy nem érdemes!” Olvassátok el ti is a kiskutya izgalmas történetét! (*a pumi göndörszőrű magyar juhászkutyafajta)

Kalendárium

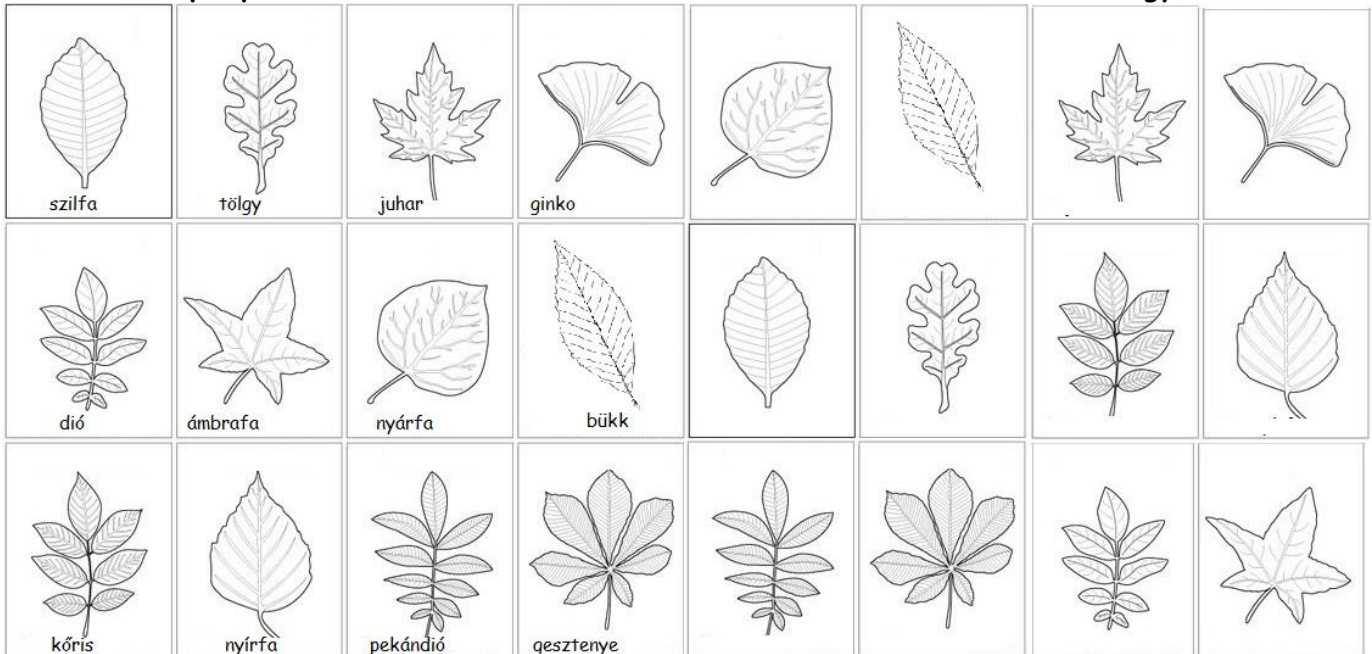
Őszi világnapok:

szeptember 26.: *A tiszta hegyek napja*
 szeptember 27.: *Turisztikai világnap*
 szeptember harmadik szombatja: *Takarítási világnap*
 október 4.: *Az állatok világnapja*
 október 16.: *Élelmzési világnap*
 október 21.: *Földünkért világnap*
 október első hétvégéje: *A madárfigyelés napja*
 október utolsó munkanapja: *Takarékossági világnap*
 november negyedik pénteké: *Ne vásárolj semmit! nap*

Őszi időjósító jeles napok:

09.01.: *Ha Egyed napján esik, esős lesz az ősz.*
 09.05.: *Viktor napján szép idő van, hosszú lesz az ősz.*
 09.12.: *Mária napján szép idő van, szép lesz az ősz.*
 10.21.: *Amilyen Orsolya olyan lesz a tél.*
 10.28.: *Elsjött ide Simon, Júdás, jaj neked, te póregatyás.*
 11.11.: *Ha Márton fehér, enyhe lesz a tél.*
 11.25.: *Ha Katalinkor kopog, Karácsonykor locsog.*
 11.30.: *Ha András fehér, rossz év várható.*

Ősz van! Színpompásak az erdők, hullanak a falevelek. Színezd azonos színűre az egyforma leveleket!

ARCKÉPCSARNOK

40 éve az iskoláért és a természetért

Noha **Győri Péter tanár úr** 6 éve nyugdíjba ment, mégis ma is aktív résztvevője az iskolai életnek. Mostani diákjaink főleg a túrakörökről ismerhetik őt.

- Péter bácsi, mikor kezdte el ebben az iskolában tanítani?
- 1978-ben kezdtem el oktatni az intézményben.
- Tanítványaidat mindig a természet szeretetére, megismerésére nevelted. Hogyan csináltad?
- 1982-ben megalakítottuk az iskolai sportkör Vándor Turista Szakosztályát. Kezdetben csak a budai hegyekben kirándultunk, de az évek során eljutottunk az ország távolabbi pontjaira is. Diákjainkkal még teljesítménytúrákra is beneveztünk. Sokszor szülők, testvérek is csatlakoztak hétfégi programjainkhoz. Olyan népszerű lett iskolánkban a természetjárás, hogy nyaranta táborokat szerveztünk.
- De nem csak a természet szeretetére, hanem a környezet védelmére is ösztönözted diákjaidat!
- Igen! A papírgyűjtés volt az első lépés. Kötegekben hozták a családok a kiolvasott magazinokat.

A papírért a gyűjtőtelepen pénzt kaptunk. Ebből az összegből a gyermeknapi programokat támogattuk. Később Horváth Laci bácsi, majd Linter Tamás vezetésével madáretetőket, odúkat készítettünk.

Sorra jártak ablakaink alá a cinkék, rigók, tengelicek, vörösbecyek. Tagjai lettünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek is. - Hogy indult el a szelektív hulladékgyűjtés?

- A Millenáris Parkban rendezett bemutató meggyőzött bennünket arról, hogy, ha csak kis dologgal is, de mi is hozzájárulhatunk a Föld egészséges megőrzéséhez.

Az osztályterekben és az iskola épülete előtt is ott sorakoztak a kék, a sárga és a zöld kukák a megfelelő hulladék számára.

- Jövőre lesz 40 éves az iskola túraköre. Van-e olyan történeted a számtalan barangolások közül, amit szívesen megosztanál velünk?

- Egy alkalommal a Gödöllői-dombságban túráztunk, amikor egy gumipókkal a fához kikötött közepes méretű, fekete kutyusra lettünk figyelmesek. Úgy döntöttünk, hogy magunkhoz vesszük, és ő lesz a kabalakutyánk! A „Vándor” nevet kapta a túraszakosztály elnevezése után! Ezt követően hosszú évekig volt hűséges társa Vértesi Nóra egykori kolléganőnknek.

-Túraszereteted túlnyúlik az iskola keretein! Aranyjelvényes túravezető vagy! Nyugdíjasként is aktív szervezője a magyar túramozgalomnak! Jó egészséget kívánunk neked, hogy még sokáig járhassunk a nyomodban!

A kis róka éhes! A vadludak már elrepültek délre, csak a kacsafalat maradt. Vezesd Vukot Táshoz

KÖRNYEZETVÉDELLEM:

Mérgezett föld

Termőföld nélkül az emberiség nem tud életben maradni. Mert a talajon termeljük meg ételünk növényeinket és a haszonállatok takarmányát. Mára a Föld termőföldjeinek 80%-át tönkre tettük az intenzív nagyipari talajműveléssel.

A **természetben** az elhalt növényi maradványok a talaj tetején maradnak (pl. lomb). Ezeket bontják le a felső, oxigénben gazdag rétegben lakó élőlények (mikrobák, giliszták), és alakítják át humusszá (humusz = a talaj tápanyagtartalma!).

De a **nagyüzemi gazdálkodásban** nem hagyják a növényi maradványokat a talajon! A szántással (talajforgatás) akarják a mélyből a felszínre hozni a bemosódott tápanyagot. Vagyis a szerves anyagoknak nincs természetes utánpótlása, az azt humusszá alakító élőlényeket pedig a talajforgatással megölik. Ennek eredménye az, hogy a terméketlenné váló talaj tápanyagtartalmát műtrágyákkal kénytelenek pótolni.

Biogazdaságok példái bizonyítják, hogy a növényi maradványok talajon hagyásával, talajforgatás nélkül, állati trágya használatával a talaj megkímélhető, és rajta így is elegendő növény termeszthető!

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=i61OHVRhiw>

Híreink

Vendégünk volt a Fővárosi Közterület-fenntartó

A Takarítási világnap alkalmából immár harmadik alkalommal hallgathattuk meg a FKF cég (alias „kukások”) interaktív előadását a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról. Így a kisebbek is megtanulhatták, melyik hulladékot milyen színű szemetesbe kell dobniuk!

Madáretető az Állatok világnapja alkalmából

Az Állatok világnapját követően több osztály is madáretetőket készített, és finomságokkal kedveskedett füttyös-dalos kis kedvenceiknek. Reméljük, visszazoknak kertünkbe ezek a hasznos állatok!

Alkotások merített papírra a Földünkért

Anna néniék merített papírt készítettek, minden osztály számára. A Földünkért világnap alkalmából ezek felhasználásával több gyönyörű alkotás is született.

Szelektívgyűjtők az osztályokban

A DÖK kérésére iskolánk vezetése pótolta az osztályok időközben megkopott szelektívkuca készletét. Így ismét tettünk egy lépést környezetünk védelméért!

Megújulóban a komposztáló

Szócs Anna tanárnő vezetésével megkezdődött az elöregedett komposztálónk rendbetétele. Kérjük az osztályokat, hogy bátran vigyék a lombot, lebomló szerves hulladékot az épület mögötti komposztládába! Így kertünk talaját feljavítva növényeinknek is örülhetnek,

AZ ÉV MADARA 2021.

A cigánycsuk

1979-től a Magyar Madártani Egyesület minden évben megválaszt egy védett állatot az „Év madarának”. A 2021-es nyertes a cigánycsuk (*Saxicola rubicola*). Latin nevével ellentétben nem szereti a kólát, inkább a gazos-bokros területek kedvelője. Ez a verébnél kisebb, rozsdavörös begyű énekesmadár apró rovarokat, hernyót fogyaszt. A modern nagyüzemi gazdálkodás azonban az ő élőhelyeit is tönkretette, így állománya lecsökkent. Ezért védett: eszmei értéke: 25ezer Ft.

AZ ÉV VADVIRÁGA 2021.

A vetési konkoly

A gabonaföldek egykori gyomnövénye eredetileg a Földközi-tenger vidékén volt őshonos. Ma már annyira ritka, hogy védett. A faj magja annyira hasonlít a búzáéra, hogy sokszor a lisztbe darálták és virágjához hasonlóan a kenyeret is kékre festette.

Trodalom

Weöres Sándor: Ősz

*Csönd lepi borókás partok meredélyét,
Az ősz, a pej kanca, fésüli sörényét.*

*Folyamszegély hús leple felett
patkói kék csengése lebeg.*

*Remete szél, óvakodva, lassan
avart tapos útkanyarulatban.*

*Égő-piros csipkebokorra hajolva
láthatatlan Krisztus sebeit csókolja.*

**A feliratok kicsit megkoptak. Segíts Unkának és Vahurnak a megfelelő kukába tenni a hulladékokat!
Kösd össze őket!**

ALMA ACSUTKA

ÚJSÁGPAPÍR

BOROS ÜVEG

CSOVIAGLÓPÁRIR

MŰANYAGACSKÓ

BANÁNIÉJ

7 SEBKENDŐ

ZSÍROS FLAKONOK

EFFŐTTES ÜVEG

ALUFÓLIA

FÉM KONZERV DOBOZ

KARTONDOBOZ

SZÓRÍTÁPOK

ALUMINIUM ITALIDOBOZ

HASZNÁLT FOGKEFE

CSIRKE(SONT)

2021/2022. ŐSZ

DIÁKPORTRÉ

Nagy Enikő: a teljesítménytúrázó

Beszélgetés Encivel és édesanyjával...

- Kedves Krisztina, mióta túrázik Enikő?
- 2018-ban kezdte. Azonnal megvettük az Országos Kéktúra pecsételő füzetet. A család azóta is főleg ezen: hazánk leghosszabb (1168 km!) túraútvonalán tapossa a kilométereket. Eközben geocaching-ládákat is keresünk; ami nagyon izgalmas, figyelmet igénylő dolog!
- Miért éppen a természetjárás?
- Fiatal korom óta sokat kirándulok. Szerettem volna, hogy gyermekeim is megismerjék. Újabb és újabb célok tűzzenek maguk elé
- Mekkora távokat szoktak teljesíteni?
- Kezdetben csak 10 km-nél rövidebb, Budapest környéki szakaszok jöhettek szóba. Ma már távoli, nehéz, 20 km feletti túrákat is lelkesen teljesít Enikő! Az utóbbi évben a távolabbi, országhatár menti szakaszokat is sikerült bejárnunk.
- Mi a cél?
- Szeretnénk a Gyermekkéktúrát teljesíteni! Ehhez mind a 9 szakaszból minimum 50 km-t be kell járni, a szakaszjelvényeket megszerezni! Úgy néz ki, hogy év végére ezt sikerül teljesítenie Encinek. 450 kilométer lesz addigra mögötte!
- Enikő! Melyik volt a legfárasztóbb kirándulásod?
- Kékestetőtől Sirokig mentünk. Hosszú volt! 28 km!

4 cm-es hó volt áprilisban, meg az eső is esett közben.

- És melyik volt az a kirándulás, ahol a legjobban érezted magad?

- Királyrétről

indultunk a barátainkkal. Megmáztuk a Csóványost. Ott van egy új kilátó. Nagyon szép idő volt, színesek voltak a lombok. Nagyon messzire el lehetett látni. De legjobban a felvonó tetszett a Nagy-Hideg-hegyen!

- Mit javasolsz azoknak, akik kezdő túrázók?

- Sose menjenek egyedül, legyen náluk enni-innivaló!

- Még sok szép túraélményt kívánunk nektek!

Itt jártunk!

A 10. osztálynak különleges élményben volt része október 13-án, a Vadászati Világkiállításán. Sok állatfajt megismerhettünk, vadászöltyvet tarthattunk a kezünkön, és agarakat is simogathattunk.

A költöző madarak útra kelnek Afrikába. Csí és Vit, a két fecske összevitatkoznak az útirányon. Az egyik balra, a másik jobbra vezeti társait! Kele, a gólya nem tudja, hogy kit kövessen. ☹️ Egy biztos: a busz szintén Afrikába tart! Színezd zöldre a helyes irányba mutató nyilat! (Megoldás a következő oldalon!)

VARÁZSLATOS HELYEK

A Hortobágy

1972. óta minden évben 192 ország dönt azokról a helyszínekről, amelyek annyira értékesek, hogy különleges védelmet érdemelnek. Magyarországon eddig nyolc helyszín lett az UNESCO *Világörökség* része. Természeti tájaink közül eddig négy nyerte el ezt a címet.

A *Hortobágyi Nemzeti Park* hazánk első nemzeti parkja. 1973-ban hozták létre. Európa legnagyobb összefüggő természetes füves térsége, melynek neve: „Pusztá”. 1999-től a Világörökség része.

A Tisza és mellékfolyói által kialakított tökéletes síkságon megtalálhatóak:

árterek, mocsarak (gazdag vízi-, és madárvilággal), szikes puszták (só- és szárazságtűrő növényekkel), löszös puszták, melyen hagyományos állattartás, legeltetés folyik. (Használlatai: a Magyar szürke, amely őshonos szarvasmarhafajtánk; valamint a csikósok által bravúrosan megült ló.) A vízimadár fajok közül Európában sok itt található meg legnagyobb számban. Ilyen a park címerállata is: a daru! Ha a Hortobágyon jársz, látogasd meg a madárkórházat is, és benne Negrot, a beszélő hollót!

Retró

Bogánccs feltámadása!

Miközben újságunk első számát készítettük tudtuk, hogy „Bogánccs” lesz a neve. Jó név, hiszen jelölhet növényt, állatot, de a legfontosabb, hogy iskolánk névadójához: Fekete Istvánhoz is kapcsolódik, mert egyik kedvenc kutyáját is így hívták. Nem sokkal később Cifka Borbála tanárnő elmesélte, hogy a 2000-es évek elején már készült az iskolában ökomagazin Sárkány Izabella tanárnő szerkesztésében. És mi csoda véletlen! Az is épp a Bogánccs nevet viselte! Köszöntünk itthon újra: Bogánccs ! 😊

In memoriam régi ököfal...

Talán már kevesen emlékeztek rá, de a 2016-os épületfelújítás előtt a földszinti folyosó hosszú faláról Vuk és társainak képei néztek vissza ránk. A fenti fotón ti is megcsodálhattátok az egykor intézményünket díszítő hatalmas festményt, amely Pankovics Ágnes tanárnő alkotása volt.

Szeretnéd tudni, mi volt az előző oldalon a megoldás?

Írd be a titkosírás megfejtését a négyzetekbe!

☪ ◊◆◆♣ ◊☪●□☪ ○♣☪☪, ○♣□◆
☪ ◆■□●☪☪●□■ ❖☪■ ☪♣ ☪er◆↔!

□ □□□□ □□□□□ □□□□, □□□□

□ □□□□□□□□□□ □□□ □□ □□□□!

a	b	d	e	g	j	l	m	n	
☪	◊	☪	♣	☪	er	●	○	■	
o	ó	r	s	t	u	ú	v	y	z
□	↔	□	◆	◆	◆	□	❖	☪	♣

TISZTAENERGIÁK

A napenergia

Energiára szükségünk van a fűtéshez, a világításhoz, a víz felmelegítéséhez, a járművek meghajtáshoz stb. Sajnos sok olyan energiahordozót használ az emberiség, amely kimerülőben van. Például még a ti életetek során el fog fogyni bolygónk kőolajkészlete. Ez súlyos veszélyt jelent mindenkire!

Ezért kell egyre több **megújuló energiaforrást** használnunk! Ilyenek: a szélenergia, a napenergia, a vízenergia és a geotermikus (a Föld hőjéből származó) energia. Ezekre jellemző, hogy belátható jövőn belül nem fogyanak el, az emberiség számára végtelen mennyiségben rendelkezésre állnak.

A Naptól érkező energia több, mint amit az emberiség energiából 1 év alatt felhasznál! A napenergia passzív felhasználási módja: az üvegházak, aktív felhasználási módjai: a napelemek, napkollektorok. A napelemek a fényt átalakítják villamosenergiává. Előnyük, hogy a napfény nem kerül pénzbe, és nincs károsanyag-kibocsátásuk. 2016-

ban az önkormányzat napelemeket telepített a mi iskolaépületünk tetejére is, ezzel támogatva iskolánk energiahatékonyságát.

(Vigyázat! A napelemek áramütést okozhatnak, megközelítésük tilos és életveszélyes!)

Túraköri kalandozások

Egy király túra Királyrétre!

Szeptember 11-én a Börzsöny közkedvelt kirándulóhelyét: Királyrétet kerestük fel erdei kisvonattal. A családi hangulatú túrán több lelkes újonc is volt: Marcell, Boldizsár, Alíz néni és gyerekei. A gyönyörű napsütéses időben megnéztük a Híúz-házat, a Bajdazai-tavacszkát, a pár éve épült Várhegyi Kilátót. Voltak, akik a hajtányozást is kipróbálták! Szuper kirándulás volt!

Fel a Naszályra!

Október 9-én az év legnehezebb túrájára szántuk el magunkat a legedzettebbekkel. Kosárról indulva közel 550 méter szintemelkedés után értünk fel a Naszály csúcsára.

Sandiékkal a Násznép-barlang hatalmas termét is bebarangoltuk. De a legcsodálatosabb a látóhegy panoráma volt Vácra, és a Dunakanyarra! Megérte!

Nagy-szénás környéki tanösvények

November 7-én, vasárnap ismét várjuk a kisebbeket is. Két izgalmas tanösvényt fogunk bejárni Nagykovácsitól Pilísszentivánig. Táv: 11 km, szintemelkedés: 250 méter.

Mennyire ismered Fekete István regényeinek szereplőit? Keresd meg a nevüket, írd a képük alá!

Í	L	S	M	K	S	N	B	T	Q	M
R	Ú	U	A	Z	Y	U	O	D	U	Ú
O	X	R	T	Ú	S	R	G	E	A	C
Ú	A	S	Á	R	Ó	D	Á	Y	V	K
K	L	Ő	S	Ó	A	U	N	K	A	I
X	I	Ű	Á	Q	S	K	C	K	H	K
A	V	Í	Ő	C	Ű	A	S	L	U	E
A	M	É	F	Ő	S	É	Ű	V	R	L
W	Y	H	Á	N	W	I	X	A	N	E

2021/2022. ŐSZ

ÚJRAHASZNOSÍTÁS

Újrahasznosítás vagy újrahasználat? „Karton és kupakok”

Újrahasznosítani azt jelenti, hogy a műanyagból, fémből, üvegből és papírból újra nyersanyag lesz, amit felhasználnak valami más készítésére. A műanyag palackokból például olyan szálát készítenek, amiből majd ruházati cikkek születnek.

Poliészter szálak, illetve poliészter szálból készült ruha. A ruhák címkéjén ellenőrizni tudjátok miből készültek.

A fémből és az üvegből nagyon sok dolgot lehet készíteni újrahasznosítás során, mivel nem veszítenek a minőségükből, mint a műanyag. Az újrahasznosításhoz azonban nagyon sok energiára és pénzre van szükség, hogy a gyárakban el tudják végezni ezt a folyamatot, ezért nem ez a legjobb megoldás.

Az **újrahasználat** viszont már sokkal környezetbarátabb folyamat, amit ti is alkalmazhattok a mindennapok során. Újrahasználni azt jelenti, hogy a tárgy marad az, ami volt, viszont másra használjuk fel vagy más fogja használni.

Újrahasználatnak számít például, ha a használt ruhádat adományboltba viszed, mert már nem fogod hordani őket. Újrahasználsz akkor is, ha megjavítasz elromlott tárgyakat, illetve alkotásokat vagy játékokat készítesz azokból a dolgokból, amiket amúgy a szemétkosárba dobnál.

Humor

Cseng a telefon.

Csak a kutya van otthon, ő veszi fel a kagylót.

- Vau! - jelentkezik barátságosan.

- Tessék? - szól egy döbrent hang a vonal túlsó végén.

- Vau! - ismétel készségesen a kutya.

- Halló, nem értem!

- Kialtja kétségbeesetten a férfihang.

Mire a kutya mérgesen:- Akkor betűzöm,

V, mint Viktor. A, mint Aladár, U, mint Ubul!

Ebben a cikkben ahhoz kaptok ötleteket, hogy a kupakokat, illetve kartont hogyan használhatjátok fel újra. Kupakból nagyon sok minden készíthető, például képek, melyekkel szebbé tehetitek osztályotokat, akár az otthonotokat vagy játékok, amik izgalmassá teszik a tanulást. Ha lehetőségetek adódik, gyűjtsétek a kupakokat és hozzátok be a suliba, a portán találtok egy nagy karton dobozt, amibe beletehetitek. Abban az esetben, ha jó sok kupakot sikerül összegyűjtenünk készíthetünk belőle egy hatalmas képet, mint például *ez itt*:

Említettem, hogy karton dobozba gyűjthetjük a kupakokat és ezzel már adtam is egy ötletet, hogy hogyan lehet újra használni egy dobozt, amiben például csomag érkezik. Valami más tárolására. De mire is használhatjuk még a kartont? Ha összeaprítjuk és beáztatjuk, önthetünk belőle papírt, illetve ebből is készíthetünk játékokat. Ehhez Juhos Kriszti nénitől lehettek el ötleteket, aki nagyon sok szuper dolgot készített már a karton újra felhasználásával. Képeket erről a cikk végén találtok. Ne feledjétek tehát, újrahasználni tárgyakat okosabb dolog, mint újrahasznosítani.

SZERZŐK ÉS FORRÁSOK:

Szerkesztő és rovatok: Apró Zoltán

Újrahasznosítás rovat: Szöcs Anna

Közreműködők: Györi Péter, Cifka Borbála, Balogh Krisztina, Nagy Enikő

További források: Internet: hu.pinterest.com; youtube.com; wikipedia.hu; zoozoo.hu; tiszaenergiak.hu; naptarak.hu; vadaszerdoblog.hu; magyarkurir.hu; behir.hu; 24.hu stb.

Szerzőtársakat keresünk a fenti rovatokhoz!

Kérjük támogassa adományával iskolánk

Orbánhegyi Gyermekéért Alapítványát!

1126 Budapest, Orbánhegyi út 7.

adószámunk: 18228407-1-43

bankszámlaszám 11712004-20205513.

BOGÁNCS

FEKETE ISTVÁN EGYMI

ÖKOÚJSÁG

2021/2022. ŐSZ
